

Cosmin Prodea

Răspunderea profesională în Turismul Sportiv

Colecția *Ludis Amphitheatrum*

4

Presă Universitară Clujeană

COSMIN PRODEA

**Răspunderea profesională
în turismul sportiv**

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2026

Colecția Ludis Amphitheatrum

Referenți științifici:

Lector univ. dr. Eduard Schuster

Lector univ. dr. Leonida-Horea Ștefănescu

ISBN 978-606-37-2897-6

© 2026 Autorul volumului. Toate drepturile rezervate. Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorului, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Tehnoredactare computerizată: Cristian-Marius Nuna

**Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană**

Director: Codruța Săcelean

Str. B.P. Hasdeu nr. 51

400371 Cluj-Napoca, România

Tel.: +40 744 687 884

E-mail: editura@ubbcluj.ro

www.editura.ubbcluj.ro | libraria.ubbcluj.ro

CUPRINS

Introducere	9
CAPITOLUL 1. Fundamentele și cadrul juridic general – delimitări conceptuale și tipologii	13
1.1. Delimitări conceptuale: turism sportiv, sport, agrement și călătorie.....	14
1.2. Clasificarea activităților sportive turistice	19
1.3. Actorii implicați: organizatori, agenții, ghizi specializați, instructori, proprietari de baze sportive	25
CAPITOLUL 2. Cadrul normativ național și internațional.....	29
2.1. Surse de drept relevante: Codul Civil, legislația turismului, legislația sportului.....	30
2.1.1. Codul Civil – fundamentul general al răspunderii civile.....	30
2.1.2. Legislația turismului – obligații specifice operatorilor economici	31
2.1.3. Legislația sportului – reglementări privind siguranța și calificările profesionale.....	32
2.2. Directivele Uniunii Europene relevante pentru pachetele de servicii de călătorie	34
2.3. Standardele internaționale în turismul sportiv și activitățile outdoor	36
2.3.1. Standardele UIAA – siguranța în activitățile montane.....	37
2.3.2. IFMGA – standardele profesionale ale ghizilor montani.....	37
2.3.3. Standardele ISO și CEN pentru echipamente sportive și outdoor ...	38
2.3.4. Ghiduri internaționale pentru managementul riscului în activitățile de aventură	39

CAPITOLUL 3. Fundamentele răspunderii civile contractuale și delictuale.....	41
3.1. Condițiile generale ale răspunderii: fapta ilicită, prejudiciul, cauzalitatea, culpa.....	43
3.1.1. Fapta ilicită.....	43
3.1.2. Prejudiciul.....	44
3.1.3. Legătura de cauzalitate	45
3.1.4. Culpa.....	45
3.2. Obligația de rezultat versus obligația de mijloace: implicații juridice	47
3.2.1. Obligația de rezultat: situații, caracteristici și efecte juridice.....	47
3.2.2. Obligația de mijloace: conduita profesională și standardul de diligență	48
3.2.3. Distincția practică în turismul sportiv: situații și jurisprudență doctrinară.....	49
3.2.4. Implicații juridice și probatorii.....	49
3.3. Răspunderea pentru fapta proprie și răspunderea pentru prepuși.....	51
3.3.1. Răspunderea pentru fapta proprie în turismul sportiv	51
3.3.2. Noțiunea de prepus și condițiile răspunderii pentru prepuși.....	52
3.3.3. Răspunderea organizatorilor de turism sportiv pentru prepușii lor.....	53
3.3.4. Interferența dintre răspunderea proprie și cea pentru prepuși în activitățile sportive	53
CAPITOLUL 4. Culpa profesională și riscul inerent în turismul sportiv	55
4.1. Standardul profesional de diligență: „bonus pater familias”	57
4.1.1. Conținutul standardului profesional în turismul sportiv	57
4.1.2. De la „omul obișnuit” la „profesionistul competent”	58

4.1.3. Aplicarea standardului în situații concrete: ghizi, instructori și organizatori.....	59
4.1.4. Distincția dintre eroare profesională și risc inerent	59
4.2. Acceptarea riscului de către participant: limite și validitate juridică	60
4.2.1. Tipuri de riscuri care pot fi acceptate de participant	61
4.2.2. Condițiile acceptării valide a riscului.....	62
4.2.3. Documentele de consimțământ și validitatea lor juridică	62
4.2.4. Limitele juridice ale acceptării riscului	63
4.3. Când devine riscul inerent culpă profesională?.....	64
4.3.1. Riscul inerent și transformarea sa prin neglijență profesională	65
4.3.2. Exemple de situații în care riscul inerent devine culpă profesională	66
4.3.3. Standardele internaționale ca barometru al transformării riscului	66
4.3.4. Controlul previzibilității și al evitabilității	66
CAPITOLUL 5 Răspunderea pentru siguranța echipamentelor și infrastructurii sportive	68
5.1. Obligații de mentenanță, verificare și omologare	69
5.1.1. Mentenanța echipamentelor: obligație continuă și complexă	70
5.1.2. Verificarea echipamentelor: prevenție obligatorie	71
5.1.3. Omologarea echipamentelor și infrastructurii.....	72
5.1.4. Consecințele nerespectării obligațiilor de mentenanță și verificare	73
5.2. Avertizarea asupra pericolelor și condițiilor improprii	74
5.2.1. Tipuri de pericole care necesită avertizare expresă.....	74
5.2.2. Obligația de informare prealabilă.....	75
5.2.3. Avertizarea continuă în timpul activității.....	75
5.2.4. Comunicarea eficientă a avertizărilor	76

5.2.5. Situațiile în care avertizarea este obligatorie.....	76
5.2.6. Consecințele lipsei avertizării	76
CAPITOLUL 6. Managementul riscului operațional în turismul	
sportiv	78
6.1. Identificarea și evaluarea riscurilor specifice activităților	
sportive	79
6.1.1. Identificarea riscurilor: o abordare sistematică.....	80
6.1.2. Evaluarea probabilității riscurilor.....	81
6.1.3. Evaluarea severității riscurilor	82
6.1.4. Instrumente utilizate în evaluarea riscurilor.....	82
6.1.5. Evaluarea dinamică a riscurilor	83
6.2. Protocoale de siguranță și planuri de intervenție	83
6.2.1. Structura protocoalelor de siguranță	84
6.2.2. Planurile de intervenție în situații de urgență	85
6.2.3. Standardele și ghidurile internaționale privind protocoalele	
de siguranță	87
6.2.4. Implementarea și monitorizarea protocoalelor	87
6.3. Formarea, instruirea și responsabilitatea personalului.....	88
6.3.1. Formarea profesională: standarde, certificări și competențe	88
6.3.2. Instruirea continuă și cultura organizațională a siguranței	89
6.3.3. Responsabilitatea individuală și responsabilitatea	
organizațională.....	90
6.3.4. Leadership, comunicare și gestionarea grupului	90
CAPITOLUL 7. Documentele juridice și informarea clientului.....	92
7.1. Contractul de servicii turistice: clauze obligatorii și riscuri	93
7.2. Consimțământul informat și declarațiile pe propria răspundere.....	96
7.3. Clauzele de exonerare și limitare a răspunderii: validitate	
și limite legale	99

CAPITOLUL 8. Managementul financiar al riscului – asigurări și despăgubiri.....	103
8.1. Asigurarea de răspundere civilă profesională (RCP)	105
8.2. Asigurările recomandate participanților	108
8.3. Procedura de despăgubire și colaborarea cu asiguratorii	110
CAPITOLUL 9. Etica profesională în turismul sportiv.....	114
9.1. Principii etice în activitățile outdoor și sportive	116
9.2. Dileme etice în ghidaj, instruire și deciziile de grup	119
9.3. Standardele etice internaționale (UIAGM, UIAA, IFMGA, Outdoor Ethics)	122
CAPITOLUL 10. Digitalizare și noile riscuri tehnologice în turismul sportiv	125
10.1. Ghidaj asistat digital: GPS, aplicații outdoor, hărți digitale	127
10.2. Responsabilitatea pentru date eronate furnizate de aplicații.....	129
10.3. Riscuri cibernetice, protecția datelor și echipamente inteligente .	132
10.4. Filmare, drone și implicații juridice în activitățile sportive.....	134
CAPITOLUL 11. Sustenabilitatea și responsabilitatea socială în turismul sportiv.....	138
11.1. Turism sportiv responsabil, regenerativ și de mediu.....	140
11.2. Impactul asupra comunităților locale și obligațiile operatorilor ...	142
11.3. Practici sustenabile în organizarea activităților sportive	144
CAPITOLUL 12. Jurisprudență națională și internațională în turismul sportiv.....	148
12.1. Studii de caz din instanțele românești.....	149
12.2. Jurisprudență relevantă din Uniunea Europeană și „best practices”	152
12.3. Tendințe moderne în litigii privind activitățile sportive.....	154

CAPITOLUL 13. Aspecte procedurale și soluționarea alternativă a litigiilor.....	158
13.1. Pașii de urmat în caz de accident: probe, expertize, raportări	160
13.2. Medierea și arbitrajul în conflictele din turismul sportiv	162
CAPITOLUL 14. Concluzii și recomandări practice	166
14.1. Sinteza conceptelor juridice majore	167
14.2. Check-list operațional pentru organizatori, instructori și ghizi ...	170
14.3. Recomandări pentru un cadru legislativ modern și eficient	172
Bibliografie	176

Introducere

Intersecția dintre sportul de performanță sau agrement și industria turismului a generat, în ultimele decenii, un fenomen socio-economic de anvergură globală: *turismul sportiv*. Această nișă dinamică, în continuă expansiune, promite experiențe memorabile, de la *ascensiuni montane solicitante* și *sesiuni de white-water rafting* (rafting pe ape repezi sau rafting pe ape albe) pline de adrenalină, *până la participarea ca spectator la evenimente sportive majore*. Totuși, natura intrinsecă a multora dintre aceste activități implică un factor de risc superior turismului convențional, de repaus. Acolo unde adrenalina întâlnește potențialul de accidentare, apare o problemă juridică complexă și esențială: **răspunderea profesională** a celor care organizează, ghidează și facilitează aceste experiențe.

Această lucrare își propune să exploreze și să analizeze riguros cadrul juridic ce guvernează obligațiile, diligența și, implicit, culpa operatorilor din turismul sportiv. Într-un domeniu în care o simplă eroare de judecată a ghidului sau o defecțiune a echipamentului poate avea consecințe tragice, înțelegerea limitelor răspunderii nu este doar o chestiune de conformitate legală, ci și o piatră de temelie a eticii profesionale.

Abordarea subiectului transcende simpla enumerare a articolelor din Codul Civil românesc. Lucrarea navighează prin distincții juridice subtile, precum diferența crucială dintre *obligația de rezultat* (greu de susținut într-un mediu imprevizibil precum muntele sau o apă curgătoare) și *obligația de mijloace* (obligația de a depune toate eforturile rezonabile și conforme standardelor profesionale pentru asigurarea siguranței).

De asemenea, este analizat conceptul de *acceptare a riscului de către participant* – cât de mult poate exonera o declarație pe propria răspundere un organizator de la obligația sa fundamentală de a preveni accidentele evitabile? Când se transformă un risc inerent și asumat al sportului (o

fractură la schi) într-o culpă profesională (o fractură cauzată de lipsa semnalizării unui obstacol de către administratorul pârtiei)?

Prin structura sa, cartea se adresează deopotrivă practicienilor din industrie – manageri de agenții de turism, ghizi montani, instructori sportivi – cât și juriștilor, avocaților specializați în dreptul turismului și studenților facultăților de drept și management sportiv.

Scopul final este acela de a oferi un ghid comprehensiv, bazat pe informații corecte, legislație actualizată și studii de caz relevante, care să contribuie la profesionalizarea pieței de turism sportiv din România. O mai bună înțelegere a răspunderii profesionale nu protejează doar consumatorul final, ci oferă și securitate juridică operatorilor onești, consolidând astfel încrederea în acest sector fascinant, dar vulnerabil, al economiei ospitalității.

Structura detaliată a acestei lucrări este concepută pentru a oferi un răspuns sistematic la provocările juridice ridicate de turismul sportiv. Dincolo de descrierea fenomenului și de prezentarea cadrului normativ general, substanța volumului rezidă în abordarea aplicată a dilemelor practice cu care se confruntă zilnic profesioniștii din domeniu.

Pentru a atinge obiectivul fundamental de a clarifica și a oferi soluții viabile, demersul nostru academic este ghidat de o serie de șase întrebări majore. Acestea acționează ca piloni tematici, fiecare adresând o arie critică a răspunderii profesionale și servind drept fir roșu narativ pentru secțiunile și capitolele corespunzătoare din carte.

Răspunsurile la aceste întrebări nu vor fi pur teoretice, ci vor fi fundamentate pe analize juridice riguroase, coroborate cu realitățile practice ale pieței de turism sportiv. Prin explorarea acestor teme centrale, lucrarea aspiră să ofere cititorului nu doar cunoștințe, ci și instrumentele necesare pentru a naviga cu profesionalism și securitate juridică într-un domeniu marcat de risc și imprevizibil:

În continuare vom formula întrebările la care dorim să răspundem, astfel încât fiecare întrebare să reprezinte tema centrală a unei secțiuni sau a unor capitole din cuprinsul prezentat:

1. *Care sunt sursele de drept aplicabile în România și la nivel european care definesc exact cine sunt actorii implicați (ghizi, agenții, instructori) și care este statutul lor legal, dincolo de simpla încadrare economică?*
2. *Care este diferența juridică fundamentală între obligația de rezultat (imposibil de garantat într-un mediu natural imprevizibil) și obligația de mijloace (ceea ce pot garanta operatorii din turismul sportiv) și cum influențează această distincție proba culpei în instanță?*
3. *Când devine un „risc inerent” al activității sportive (acceptat de client prin participare) o „culpă profesională” a organizatorului, imputabilă legal?*
4. *În ce măsură o „declarație pe propria răspundere” semnată de client are putere juridică reală de exonerare a operatorului, și cum trebuie formulată corect pentru a fi validă în fața instanțelor din România?*
5. *Ce rol joacă asigurările de răspundere civilă profesională în acoperirea riscurilor reale și care sunt clauzele esențiale pe care un operator trebuie să le verifice într-o poliță de asigurare pentru a evita surprize neplăcute în caz de litigiu?*
6. *Care sunt tendințele jurisprudențiale majore în litigiile din turismul sportiv din România și UE și ce lecții concrete (bune practici sau erori de evitat) reies din studiile de caz analizate?*

Răspunsurile detaliate la aceste șase întrebări majore formează nucleul analitic al lucrării de față. Abordarea lor sistematică urmărește să *demistifice complexitățile juridice care planează asupra sectorului de turism sportiv*. Fiecare întrebare deschide o poartă către o secțiune tematică robustă, unde teoria dreptului se întâlnește cu realitatea terenului – fie că vorbim despre o decizie rapidă luată de un ghid pe munte sau despre redactarea corectă a unei clauze contractuale.

Scopul final al acestei cărți este de a oferi un instrumentar comprehensiv care să ajute la transformarea incertitudinii juridice în certitudine operațională. *Prin clarificarea noțiunilor de culpă, risc asumat, validitate a documentelor de consimțământ și rolul asigurărilor, lucrarea își propune să contribuie la creșterea standardelor de profesionalism și siguranță în industrie.*

Înțelegerea profundă a acestor aspecte nu protejează doar operatorii de litigiile costisitoare, ci, în primul rând, asigură un mediu mai sigur și mai transparent pentru pasionații de turism sportiv, consolidând încrederea reciprocă esențială într-un domeniu în care parteneriatul și responsabilitatea sunt vitale. Aceasta este promisiunea pe care o facem cititorului și misiunea asumată de această lucrare.

Volumul Răspunderea profesională în turismul sportiv reprezintă o contribuție academică solidă și actuală într-un domeniu aflat la intersecția dintre drept, sport și turism, caracterizat prin complexitate și expansiune accelerată. Lucrarea propune o analiză riguroasă a cadrului juridic național și european aplicabil, abordând în mod sistematic problematica răspunderii profesionale în contextul activităților sportive turistice, unde riscul, imprevizibilitatea și responsabilitatea se află într-un echilibru permanent. Printr-o fundamentare teoretică consistentă, dublată de exemple practice și studii de caz relevante, autorul clarifică noțiuni esențiale precum culpa profesională, obligația de mijloace și de rezultat, acceptarea riscului și limitele exonerării de răspundere.

Demersul științific depășește simpla expunere normativă, oferind o perspectivă integrativă asupra relației dintre siguranță, etică profesională și decizie operațională în turismul sportiv. Structura logică și abordarea aplicată transformă lucrarea într-un instrument util atât pentru practicieni — organizatori, ghizi, instructori — cât și pentru juriști, cercetători și studenți interesați de dinamica acestui domeniu. Într-un context în care o decizie profesională poate avea consecințe juridice majore, cartea contribuie la dezvoltarea unei culturi a responsabilității și la consolidarea standardelor de profesionalism și securitate juridică în turismul sportiv contemporan.

